

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

V. Qua intentione, quibusque actibus satisfiat præceptis Legum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

Q U A E S T I O V.

Qua intentione, quibusque actibus satisfiat praecipis Legum?

43. **Q**uantum ad primam Quaestionis partem attinet, ad-
vertendum est, quod in executione operis praecipii
possimus duplicem habere intentionem; unam praestandi opus, quod praecipitur; alteram satisfaciendi praecipio per tale opus. Hoc praenotato Quaestio remanet, quanam ex his intentionibus requiratur ad satisfaciendum praecipis, seu legibus.

Intentio duplex hic distinguenda.

44. **CONCL. I.** Ut praecipium adimpleatur, requiratur ad minimum intentio faciendi opus, quod praecipitur: sic v. g. ut quis satisfiat praecipio Divini Officii persolvendi, requiratur intentio recitandi Horas Canonicas, seu orandi, & non sufficit earum recitatio facta solo animo studendi, vel discendi. Ita Sanchez lib. 1. Decal. cap. 13. n. 2. Bonacina disp. 1. de Legibus, q. 1. punct. 10. n. 2. & alii. Ratio est: quia opera praecipita debent praestari modo humano; non praestantur autem humano modo, nisi adsit voluntas, & intentio eadem praestandi: sic enim recitatio Horarum Canoniarum facta recreationis, aut studii causa, proprie non est oratio. Idem dicendum de eo, qui negotiorum causa, vel animo meditandi intrat in templum, nihil cogitans de Missa audienda, quae interim celebratur; nam non censetur eam audivisse, cum defuerit animus ipsam audiendi.

Ut impleatur praecipium, requiritur intentio faciendi opus.

45. **CONCL. II.** Nihilominus ad satisfaciendum praecipio non requiritur intentio satisfaciendi praecipio, sed sufficit intentio praestandi opus, quod praecipitur. Ita cit. Sanchez num. 9. Suarez, Herincx disp. 3. de Legib. n. 80. & alii. Ratio est: quia lex humana tantum praecipit voluntariam operis executionem, non autem quasi reflexam implendi praecipii intentionem.

Non tamen intentio satisfaciendi praecipio.

46. Infertur proinde, quod si quis die Festo Missam reverenter audiat, non recordatus esse diem Festum, is jam satisfiat praecipio, ex communi Doctorum sententia. Quinimo, licet Missam die Festo attentè audiens, habeat expressam intentionem tunc non satisfaciendi praecipio Ecclesiae, sed aliam posse.

Corollaria.

stea Missam audiendi, adhuc is satisfacit, ita ut non teneatur postmodum aliam audire, prout notant cit. Authores, & Layman cit. tract. 4. c. 4. n. 7. Suarez, & alii; quamvis nonnulli contrarium sentiant. Et eadem ratio est de Horis Canonicis: quod scrupulosis norandum est, qui cum videntur sibi inter orandum distracti, Officium vel partem Officii recitant cum proposito postea repetendi: neque enim tales tenentur repetere Officium, praesertim si eorum distractio fuit involuntaria.

Debet fac-
inon mutare
animam.

47. Fatendum tamen est, si quis in tali voluntate non satisfacendi praeepto permanferit, eum peccaturum ratione pravae suae intentionis; quam proinde tenetur deponere, animamque mutare. Similiter si quis in falsa persuasionemaneat, quasi praeepto non satisfecerit, peccabit ratione suae conscientiae erroneae, nisi vel animum mutet, aut errorem deponat, vel aliam Missam audiat, sive Horas Canonicas repetat: & idem dicendum de similibus aliis.

Potest quan-
doque ad-
impleri pra-
eceptum per
actum ex
circumstan-
tia malum.

48. CONCL. III. Potest quandoque adimpleri praeeptum per actum ex aliqua circumstantia malum. Ita Bonacina loc. cit. puncto 9. num. 1. Suarez, Sanchez, & alii. Ratio est: quia talis adimplet substantiam praeepti; ergo etiam satisfacit praeepto, quamvis peccet pro ratione pravi finis, aut circumstantiae male. Idem probatur exemplis, ac inductione: sic enim, qui jejunat ob vanam gloriam, aut ex affectu avaritiae, ut parcat sumptibus, iam satisfacit praeepto jejunii Ecclesiastici; cum abstinere ab esu carnum, & multiplici refectioe. Similiter Sacerdos, qui Missam celebrat in statu peccati mortalis, satisfacit & suae obligationi, & praeepto audiendi Missam die Festivo, non obstante, quod gravissime peccet: siquidem ponendo actum praeeptum iam adimplet quis id, quod injungebatur, & consequenter satisfacit etiam praeepto.

Solvitur
objectio.

49. Nec obstat, quod talis non adimpleat modum ac finem praeepti, qui est honorare Deum per actum praeeptum. Responsum enim, hoc neutiquam obstat: quia modus non cadit sub praeepto, dummodo non sit de intrinseca ratione actus praeepti. Et hoc idem dicendum de fine, juxta illud commune dictum Theologorum: *Finis praeepti non cadit sub praeepto.*

Nisi modus
sit de intrin-
seca ratione
actus praee-
epti.

50. Additur tamen, nisi modus sit de intrinseca ratione actus praeepti: nam quando modus est de intrinseca ratione actus praeepti, nequit adimpleri praeeptum non adimpleto modo. Sic sacrilege confitens, non satisfacit praeepto Paschalis Confessionis;

nis; quia ad Sacramentum Poenitentiae, tanquam partes ipsius, necessariò debent concurrere contritio, & confessio omnium peccatorum. Similiter, si quis dormiens die Festo assistat Missae, ne utquam satisfacit praecepto Ecclesiae: quia ad devotam Missae auditionem requiritur, ut quis assistat modo humano, seu cum advertentia rationis, quod in dormiente non fit. Idem accidit in similibus casibus.

51. CONCL. IV. Possumus uno eodemque actu pluribus praeceptis satisfacere, nisi aliud colligatur ex mente praeipientis. Ita Sanchez *loc. cit. cap. 14. num. 5.* Herincx *num. 85.* & alii. Paret hoc ex quotidiana praxi: sic enim, qui obligatur ad recitandas Horas Canonicas ratione Ordinis sacri, simulque Beneficii Ecclesiastici, satisfacit unâ recitatione. Similiter quando Dominica, ac dies Festus de praecepto, incidunt in eundem diem, non tenetur quis audire duas Missas. Insuper qui vovit jejunare die Veneris, satisfacit unico jejunio, quamvis in eundem diem incidant Quatuor anni Tempora, vel Vigilia alicujus Sancti. Et hoc ipsum generaliter contingit in illis casibus, quando obligatio plurium praeceptorum cadit super eandem materiam.

52. Dicitur notanter, nisi aliud colligatur ex mente praeipientis. Sic enim in primis non possumus unicâ solutione satisfacere pluribus obligationibus, seu debitis Justitiae: nam qui debet alteri ex duplici obligatione bis centum florenos, non satisfacit, si semel dat centum. Ratio est: quia in debitis Justitiae attenditur aequalitas rei ad rem; non potest autem unum centum esse aequale debitis plurium centum. Secus est in debitis legalibus, utpote in quibus attenditur mens & intentio legislatoris, quae saepius ferri potest in unum idemque opus.

53. Similiter, si cuipiam pro poenitentia Sacramentali injungantur tria Rosaria, is non satisfacit recitando unicum Rosarium: quia circa hoc clara est intentio, & mens Confessarii praeipientis. Quinimò si Confessarius pro poenitentia injungat auditionem Missae, censetur (nisi oppositum aliundè colligatur) velle obligare ad aliam auditionem Missae ab ea, quam quis die Festo audire tenetur: secus, si imponat quotidianam auditionem Missae, nam tunc satisfaceret poenitens unicâ in Festis auditâ; quia hæc praesumitur fuisse intentio Confessarii, nisi is aliud expressisset.

54. CONCL. V. Insuper possumus eodem tempore per diversos actus satisfacere pluribus praeceptis, quoties unus actus non

Potest quoad
doque uno
actu satis-
fieri pluri-
bus praecep-
tis.

Est hoc in
debitis ju-
stitiae.

Quid de
Poenitentia
Sacramen-
tali?

An eodem
tempore per
non plures actus

possit satisfac-
fieri pluribus præcep-
tis?

Corollarium.

non impedit alium. Ita Sanchez, Bonacina, & alii passim. Ratio est: quia ille præcepto satisfacit, qui facit id, quod præceptum est: sed quoties unus actus non impedit alium, possit eodem tempore facere, quod pluribus præceptis est injunctum; ergo.

55. Sic qui tempore Missæ recitat Horas Canonicas, satisfacit præcepto Missæ audiendæ ratione diei Festi, utpote quam devotè audit sub ea recitando Horas Canonicas; simulque præcepto Officii Divini, utpote quod devotè recitat, sicque eodem tempore præstat diversos actus, quorum unus non impedit alterum. Et hæc limitatio idcirco additur, quia si unus actus exercitium alterius impediret, clarum est, non posse eodem tempore per diversos actus pluribus præceptis satisfacere.

DISTINCTIO IV.

De Interpretatione, Dispensatione, ac
Revocatione Legum.

QUÆSTIO I.

De interpretatione Legum; ubi & de Epicheja.

Interpretatio, quid?

1. Interpretatio aliud non est, quam verbi vel sententiæ per aliud clarius explicatio; unde tunc fit Interpretatio legis, quando ipsa per alia verba clariora explicatur.

Interpretatio legum duplex, authentica, & doctrinalis.

2. Cæterum Interpretatio legum generatim duplex est, una necessaria, seu authentica, cui nempe necessariò est acquiescendum; & talis est illa, quam Princeps seu legislator, aut eius successor, in suis legibus dedit. De hac interpretatione intelligendum est illud, quod habetur L. 1. C. de Legibus, juncto Summario ibidem: *Ejus est legem interpretari, cujus est condere.* Et c. Inter alia. de Sent. excommunicat. ibi *Ut unde jus prodiit interpretatio quoque procedat.* Alia Interpretatio legis dicitur doctrinalis, scholastica, seu magisterialis; & talem possunt, ac solent dare Doctores, atque Authores diversorum Librorum, quæ tamen probabilitatem duntaxat affert, non necessitatem: unde huic necessariò inhaerendum non est, nisi sit communis Doctorum consensus, ac alia meliora
Juris